

УДК 342.951 : 35.07 : 351.74

О.Г. Циганов

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ОСКАРЖЕННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПРИ НАДАННІ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Статтю присвячено такому важливому засобу забезпечення законності в адміністративній діяльності органів публічної влади як адміністративне оскарження особами приватного права будь-яких рішень, дій чи бездіяльності зазначених органів. Запропоновано докладний опис процедури адміністративного оскарження дій (бездіяльності) та рішень, здійснюваних (прийнятих) під час надання адміністративних послуг у сфері правоохоронної діяльності. У зазначеній процедурі ініціатором звернення зі скаргою може виступати як фізична, так і юридична особа приватного права.

Ключові слова: *законність, адміністративне оскарження, процедура адміністративного оскарження, суб'єкт надання адміністративної послуги, посадова особа, суб'єкт розгляду справи за скаргою, сфера правоохоронної діяльності.*

Постановка проблеми. Серед пріоритетних завдань, що потребують вирішення на будь-якому етапі становлення демократичної правової держави, є забезпечення належного функціонування механізмів захисту прав і охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб приватного права й забезпечення законності у відносинах цих осіб з органами публічної влади, зокрема й у ході надання адміністративних послуг у сфері правоохоронної діяльності.

Правова основа захисту прав і свобод зазначених осіб базується на положеннях ст. 3 Конституції України, відповідно до якої людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження й забезпечення прав людини є головним обов'язком держави. Окрім того, ст. 40 Конституції України визначено право людини й громадянина направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення й дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк. Також, відповідно до частини другої ст. 55 Конституції України кожному гарантовано право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових та службових осіб [1].

Оскарження неправомірних рішень і дій органів публічної влади водночас і контрольно-наглядовою діяльністю істотною мірою закладає основу системи забезпечення законності у сфері публічного управління. З огляду на це й убачаються актуальними питання адміністративного

оскарження як форми захисту прав фізичних та юридичних осіб в діяльності органів публічної влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальній характеристиці оскарження неправомірних рішень та дій органів публічної влади були присвячені наукові праці О.І. Грибка, Л.Є. Кисіль, І.О. Картузова, О.К. Костюкевича, Д.В. Лученко, В.І. Полуховича, В.П. Тимошука; специфіку адміністративного оскарження в окремих сферах державного управління вивчали Н.В. Александрова, В.К. Колпаков, С.А. Убогий та інші вчені. Утім, процедурним питанням адміністративного оскарження дій (бездіяльності) та рішень, здійснюваних (прийнятих) у ході надання адміністративних послуг, належної уваги з боку науковців не приділялось.

Формування цілей. Метою статті є визначення місця інституту адміністративного оскарження в системі захисту прав і охоронюваних законом інтересів приватних осіб у їх відносинах з органами публічної влади, а також приведення порядку такого оскарження в ході надання адміністративних послуг у сфері правоохоронної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Особливе місце в системі адміністративно-правового захисту приватних осіб посідає інститут так званого «адміністративного оскарження» (інакше – оскарження в адміністративному порядку, на відміну від судового порядку), який можна охарактеризувати як оскарження в межах органів публічної влади адміністративних актів, а також процедурних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень безпосередньо до них самих або до адміністративних органів, які є вищими в системі ієрархічного підпорядкування, чи до спеціально створених апеляційних підрозділів.

Зміст інституту адміністративного оскарження характеризується двома основними складовими. По-перше, це наявність правовідносин між приватною особою та органом публічної влади, що виникають у зв'язку з реалізацією управлінських функцій органами, наділеними владними повноваженнями. По-друге, предметом та підставою оскарження є рішення, дії чи бездіяльність органів публічної влади [2, с. 194].

Адміністративне оскарження є не обмеженням права на правовий захист, а, навпаки, додатковою гарантією захисту прав та законних інтересів приватної особи. Водночас, процедура адміністративного оскарження, безперечно, вимагає розвитку. Оскільки, як наголошує В.І. Полухович, необхідна більша уніфікація загальних рис процедури адміністративного оскарження, чітке визначення етапів проходження скарги особи, переліку можливих варіантів рішень, обов'язків посадових осіб по інформуванню скажника про наслідки та процедури тощо [3, с. 14].

Право на загальне адміністративне оскарження є необмеженим, невідчужуваним правом громадян. Кожна приватна особа може подати скаргу, коли вона вважає, що рішення чи дії органів публічної влади (посадових осіб) є неправомірними й порушують права, свободи чи законні інтереси.

Загальні засади інституту адміністративного оскарження визначено Законом України від 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР «Про звернення громадян». Виходячи з цього Закону, оскарження в адміністративному порядку слід розуміти як встановлений законами України та підзаконними актами порядку захисту порушених рішеннями, діями або бездіяльністю органів публічної влади прав, свобод та законних інтересів громадян, який здійснюється шляхом подання скарг – письмових або усних на особистому прийомі – і передбачає обов'язок визначених посадових осіб реагувати і приймати рішення по суті поставлених питань у встановлені строки [4].

Поряд із Законом України «Про звернення громадян» врегулювання порядку адміністративного оскарження певною мірою передбачено в Указі Президента України від 07 лютого 2008 р. № 109/2008 «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» [5]. Крім того, постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1242 затверджено Типову інструкцію з діловодства в центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади (затверджено), яка встановлює загальні положення щодо функціонування структурних підрозділів з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади, вимоги до документування управлінської інформації та організації роботи з документами в установах незалежно від способу фіксації та відтворення інформації, яка міститься в документах, включаючи їх підготовку, реєстрацію, облік і контроль за виконанням [6]. Цією Інструкцією вирішено, зокрема, питання документального оформлення розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність будь-якого органу виконавчої влади.

Процедура адміністративного оскарження у сфері правоохоронної діяльності, як і процедура загального адміністративного оскарження, що врегульована Законом України «Про звернення громадян», передбачає, що правом на адміністративне оскарження будь-яких рішень, дій чи бездіяльності органів публічної влади наділено лише фізичних осіб. Водночас, юридичні особи позбавлені такого права й можуть оскаржувати у позасудовому порядку лише певні рішення органів публічного управління у випадках прямо передбачених законом, у порядку спеціального оскарження. В усіх інших випадках юридичні особи не мають права на адміністративне оскарження й реалізують своє право на оскарження лише через звернення до суду.

Для усунення зазначеної прогалини в законодавстві фахівці Державного науково-дослідного інституту МВС України при підготовці Методики розроблення адміністративних регламентів із надання державних послуг органами та підрозділами внутрішніх справ у розділі 2 визначили Типовий порядок оскарження дій (бездіяльності) та рішень, здійснюваних (прийнятих) у ході

надання адміністративних послуг у сфері внутрішніх справ й навели блок-схему цієї адміністративної процедури [7, с. 17–29]. У цьому Типовому порядку, як і в Законі України «Про адміністративні послуги», суб'єктом звернення може виступати як фізична особа, так і юридична особа приватного права, котра звертається до суб'єкта вирішення справи за скаргою.

Отже, на основі зазначеної методичної розробки можемо навести такий *порядок адміністративного оскарження дій (бездіяльності) та рішень, здійснюваних (прийнятих) у ході надання адміністративних послуг у сфері правоохоронної діяльності*.

Загальні положення. Фізичні та юридичні особи мають право на оскарження дій (бездіяльності) суб'єктів надання адміністративних послуг у сфері правоохоронної діяльності, їх посадових осіб та адміністраторів центрів надання адміністративних послуг (далі – адміністраторів), які організовують та/або безпосередньо надають відповідну адміністративну послугу, та їх рішень, здійснюваних (прийнятих) у ході її надання (далі – рішень), у досудовому та судовому порядкух.

Рішення, дії (бездіяльність) можуть бути оскаржені, якщо: 1) порушено права й свободи чи законні інтереси фізичної або юридичної особи (осіб); 2) створено перешкоди для здійснення фізичною або юридичною особою (особами) її прав, свобод чи законних інтересів; 3) незаконно покладено на фізичну чи юридичну особу (осіб) будь-які обов'язки або її незаконно притягнуто до відповідальності.

Предметом адміністративного оскарження є рішення, процедурні рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів надання адміністративних послуг у сфері правоохоронної діяльності (або їх посадових осіб чи адміністраторів), що здійснювалися чи приймалися в ході надання відповідної адміністративної послуги, та які, на думку зацікавленої фізичної або юридичної особи (осіб) (далі – скаржника, ініціатора звернення), призвели до порушення її прав і свобод чи законних інтересів. Рішення може оскаржуватися на предмет його незаконності або недоцільності.

Скарга на процедурне рішення, дію чи бездіяльність подається разом зі скаргою на рішення суб'єкта надання адміністративної послуги у сфері правоохоронної діяльності (або його посадових осіб чи адміністраторів). Окремо від рішення можна оскаржувати дії або бездіяльність суб'єкта надання адміністративної послуги у сфері правоохоронної діяльності (або його посадових осіб чи адміністраторів).

Право на подання скарги. Скаргу можуть подавати фізичні та юридичні особи, які вважають, що рішенням суб'єкта надання адміністративної послуги у сфері правоохоронної діяльності (або його посадових осіб чи адміністраторів) порушено їх права, свободи чи законні інтереси. Скаржник може діяти як безпосередньо, так і через своїх законних представників. Скаргу може бути подано як окремою особою (індивідуальна), так і групою осіб (колективна).

Термін подання скарги. Скарга на рішення, що оскаржувалося раніше, може бути подана до відповідного державного органу або посадовій особі вищого рівня протягом одного року з моменту його прийняття, але не пізніше одного місяця з часу ознайомлення скаржника з прийнятим рішенням. Скарги, подані з порушенням зазначеного терміну, не розглядаються.

Пропущений з поважної причини термін може бути поновлений державним органом чи посадовою особою, що розглядає скаргу.

Рішення вищого державного органу, який розглядав скаргу, у разі незгоди з ним заявника може бути оскаржене в суді в термін, передбачений законодавством України.

Порядок подання скарги. Скарга на рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта надання адміністративної послуги у сфері правоохоронної діяльності (або його посадових осіб чи адміністраторів) подається в порядку підлеглості відповідному вищому державному органу або посадовій особі (далі – суб'єктові розгляду справи за скаргою), що не позбавляє заявника права звернутися до суду відповідно до чинного законодавства, а в разі незгоди заявника з прийнятим за скаргою рішенням – безпосередньо до суду.

Скарга може бути усною (викладеною заявником на особистому прийомі або за допомогою засобів телефонного зв'язку через визначені контактні центри, телефонні «гарячі лінії» та записаною (зарєєстрованою) посадовою особою) чи письмовою, надісланою поштою (зокрема, з використанням мережі Інтернет, засобів електронного зв'язку (електронне звернення) відповідно до законодавства) або переданою скаржником до суб'єкта розгляду справи за скаргою особисто чи через уповноважену ним особу, повноваження якої оформлені відповідно до законодавства.

Якщо скарга подається представником скаржника, то до неї додається довіреність чи інший документ, що підтверджує його повноваження, або копія такого документа, засвідчена в установленому порядку.

Вимоги до скарги. Скарга повинна мати такі реквізити: 1) прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання чи перебування заявника-фізичної особи або повне найменування та місце знаходження заявника-юридичної особи, а також відповідні зазначені реквізити представника скаржника, якщо скарга подається представником; 2) зміст порушеного питання (розкривається суть рішення, дії (бездіяльності), що оскаржуються); 3) найменування суб'єкта надання адміністративної послуги у сфері правохоронної діяльності, посада, прізвище та по батькові посадової особи, рішення, дії (бездіяльність) яких оскаржуються (за наявності інформації); 4) підпис скаржника (скаржників) або його представника із зазначенням дати складання скарги.

Додатково у скарзі наводяться: 1) причини незгоди з оскаржуваним рішенням, дією (бездіяльністю); 2) обставини, на підставі яких скаржник вважає, що його права, свободи та законні інтереси є порушеними, створені перешкоди щодо їх реалізації чи незаконно покладений якийсь обов'язок;

3) вимога (про скасування рішення, про визнання дії (бездіяльності) незаконною); 4) інші відомості, про які скаржник вважає за необхідне повідомити.

До скарги додаються наявні в заявника рішення або копії рішень, що приймалися за його зверненням раніше, а також інші документи, необхідні для розгляду скарги, які після її розгляду повертаються заявникові.

Не підлягають розгляду та вирішенню:

- скарги без зазначення місця проживання чи перебування заявника-фізичної особи, найменування та місця знаходження заявника-юридичної особи; не підписані автором (авторами), а також такі, з яких неможливо встановити авторство (воно визнається анонімним);

- повторні звернення одного й того ж скаржника з одного і того ж питання, якщо перше вирішено за суттю, а також ті звернення, терміни розгляду яких передбачено статтею 17 Закону України «Про звернення громадян», та звернення осіб, визнаних судом недієздатними.

Наслідки подання скарги. Подання скарги зупиняє виконання оскаржуваного рішення суб'єкта надання адміністративної послуги у сфері правоохоронної діяльності (або його посадових осіб чи адміністраторів), крім випадків, передбачених законом.

Відкладальна дія скарги може бути достроково припинена суб'єктом розгляду скарги за клопотанням скаржника.

З моменту реєстрації скарги починається перебіг строку розгляду справи, крім випадку, коли особі надається час для виконання додаткових вимог, передбачених законом.

При отриманні скарги відповідний суб'єкт її розгляду зобов'язаний негайно вирішити питання про припинення неправомірних дій.

Термін розгляду скарги. Скарги розглядаються та вирішуються в термін не більше одного місяця від дня їх надходження, враховуючи вихідні, святкові та неробочі дні, а ті, які не потребують додаткового вивчення та проведення перевірки за ними, – невідкладно, але не пізніше 15 днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені в скарзі питання неможливо, керівник суб'єкта розгляду справи за скаргою або його заступник встановлюють необхідний термін для її розгляду, про що повідомляється особі, яка подала скаргу. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у скарзі, не може перевищувати сорока п'яти днів.

Термін розгляду скарги обчислюється від дня її надходження та реєстрації у суб'єкта розгляду справи до дня направлення скаржникові відповіді на його звернення. Якщо останній день терміну розгляду скарги припадає на неробочий день, то останнім днем терміну вважається перший після нього робочий день.

При підготовці справи за скаргою до вирішення суб'єкт її розгляду повинен:

1) вирішити питання щодо достатності та належності матеріалів, необхідних для розгляду справи, у разі необхідності – вимагати додаткову інформацію та

документи, залучити осіб, які можуть сприяти розгляду справи; 2) ужити заходи щодо встановлення зацікавлених осіб та повідомити їх про отримання скарги; 3) надати учасникам адміністративного процесу розгляду скарги ознайомитися з матеріалами справи та можливість подати свої пояснення та зауваження, зокрема в письмовій формі; 4) вирішити клопотання учасників зазначеного процесу; 5) визначити час та місце проведення слухання й повідомити про це учасників адміністративного провадження розгляду скарги.

Розгляд та вирішення справи за скаргою. Усні скарги заявників безпосередньо розглядаються, а порушені в них питання, за можливістю, вирішуються посадовими особами відповідного суб'єкта розгляду справи за скаргою під час особистого прийому громадян, який проводиться згідно із затвердженням графіком.

Особистий прийом громадян проводиться в усіх органах державної влади, а також за місцем роботи та проживання населення тими керівниками та посадовими особами зазначених органів, які мають право приймати рішення з питань, що входять до їх компетенції.

Письмові скарги, оформлені належним чином і подані в установленому порядку, підлягають обов'язковому прийняттю, реєстрації та первинному розгляду з метою визначення їх належності до компетенції органів державної влади та закріплення з ними конкретного виконавця. Такі скарги не пізніше робочого дня, наступного після дня їх надходження, направляються відповідальним працівником підрозділу документального забезпечення органу державної влади – суб'єкта розгляду справи за скаргою – до керівника цього органу.

Первинний розгляд скарг проводиться керівниками суб'єктів розгляду справи за скаргою або їх заступниками згідно з їх повноваженнями. За результатами цього розгляду не пізніше робочого дня, наступного після дня надходження скарги, призначається відповідальний виконавець щодо її розгляду по суті.

За кожною поданою скаргою проводиться ретельна перевірка викладених фактів відповідним органом державної влади, до якого звернувся заявник. За результатами перевірки надаються матеріали керівникові суб'єкта розгляду справи за скаргою або його заступникам, у яких зазначається, підтвердились чи ні наведені відомості (факти) і яких заходів вжито для усунення виявлених порушень чи недоліків та притягнення до відповідальності винних осіб.

Для розгляду скарг юридичних і фізичних осіб та урегулювання спорів відповідними органами державної влади можуть утворюватися комісії з вирішення скарг. Для цього затверджуються положення та персональний склад цих комісій, а також порядок вирішення ними спорів і розгляду скарг відповідно до законодавства України. Таку комісію очо-

лює керівник суб'єкта розгляду справи за скаргою, який підписує відповідне рішення цього колегіального органу.

Прийняття рішення за скаргою. Рішення за розглядом скарги ініціатора звернення приймає керівник відповідного органу державної влади (або його заступник), у провадженні якого перебуває скарга.

Посадова особа, визнавши скаргу обґрунтованою або такою, що підлягає задоволенню, зобов'язана забезпечити повноту і своєчасність її розгляду, прийняти рішення відповідно до законодавства і негайно вжити заходів для поновлення порушених прав скаржника. Про результати розгляду скарги заявникові повідомляється письмово. Відповідь надсилається на адресу скаржника на службових бланках відповідного органу державної влади за підписом керівника цього органу.

При відмові в задоволенні скарги рішення повинно бути обґрунтованим із посиланням на відповідні законодавчі акти та конкретні обставини, які її обумовили.

У разі задоволення скарги суб'єкт надання адміністративної послуги у сфері правоохоронної діяльності або його посадова особа, які прийняли неправомірне рішення щодо звернення приватної особи, відшкодовують їй завдані матеріальні збитки, пов'язані з поданням і розглядом скарги, обґрунтовані витрати, понесені у зв'язку з виїздом для розгляду скарги на вимогу відповідного органу, і втрачений за цей час заробіток. Спори про стягнення витрат розглядаються в судовому порядку. Громадянинові на його вимогу і в порядку, встановленому чинним законодавством, можуть бути відшкодовані моральні збитки, завдані неправомірними діями або рішеннями органу чи посадової особи при розгляді скарги.

Зауважимо також, що Закон України «Про звернення громадян» не обмежує кількість вищих органів, до яких громадянин може послідовно звертатися із скаргою, якщо нижчим органом його скарга не задоволена. При цьому рішення вищого державного органу, який розглядав скаргу, в разі незгоди з ним громадянина може бути оскаржено лише до суду в строк, передбачений законодавством України.

Висновки. Адміністративне оскарження відіграє важливу роль у захисті прав, свобод і законних інтересів приватних осіб у діяльності органів публічної влади як вагомий засіб забезпечення законності в публічному управлінні. Адміністративне оскарження істотно доповнює судову та інші форми захисту прав приватних осіб, передбачаючи порівняно з ними оцінку не лише законності, але й доцільності, а також дешевизну, оперативність, доступність та простоту здійснення такого захисту.

Використані джерела:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К. : Видавничий дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.

3. Поллохович В. І. Удосконалення законодавства з питань оскарження в адміністративному порядку // Проблеми удосконалення адміністративного законодавства у світлі завдань адміністративної реформи в Україні (наукова доповідь) / В. І. Поллохович; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – С. 14–15.

4. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

5. Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування: Указ Президента України від 7 лютого 2008 р. № 109/2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 10. – Ст. 239.

6. Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1242 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94. – Ст. 3433.

7. Методика розроблення адміністративних регламентів із надання державних послуг органами та підрозділами внутрішніх справ: методика / І. П. Голосніченко, О. Г. Циганов, І. В. Бойко / за заг. ред. Т. О. Проценка. – К. : ДП «Друкарня МВС України», 2009. – 30 с.

Цыганов О.Г. Административное обжалование как важное средство обеспечения законности при предоставлении административных услуг в сфере правоохранительной деятельности

Статья посвящена такому важному средству обеспечения законности в административной деятельности органов публичной власти как административное обжалование лицами частного права любых решений, действий или бездействия указанных органов. Автором предлагается подробное описание процедуры административного обжалования действий (бездействия) и решений, осуществляемых (принятых) в ходе предоставления административных услуг в сфере правоохранительной деятельности. В указанной процедуре инициатором обращения с жалобой может выступать как физическое лицо, так и юридическое лицо частного права.

Ключевые слова: *законность, административное обжалование, процедура административного обжалования, субъект предоставления административной услуги, должностное лицо, субъект рассмотрения дела по жалобе, сфера правоохранительной деятельности.*

Tsyganov O.G. Administrative appeal as an important means of upholding the law while providing administrative services in the field of law enforcement

The article is devoted to such an important means of ensuring legality in administrative activity of public authorities as the administrative appeal rights of private entities of any decisions, actions or inaction of these bodies. The Institute of administrative ap-

peal can be described as an appeal under the public authorities' administrative acts and procedural decisions, actions or inactivity of subjects of power directly to themselves or to the administrative bodies, which are the highest in the system of hierarchical subordination, or in a specially created appellate divisions. When this administrative appeal is not a limitation of the right to a remedy, but rather an additional guarantee of protection of rights and legal interests of private persons. Pursuant to part 4 of article 3 of the Law of Ukraine «On appeals of citizens» under the understand complaint handling the requirement to restore rights and protect legitimate interests of citizens, violated by actions (inactivity), decisions of state bodies, local government bodies, institutions, organizations, associations of citizens, enterprises, officials. The Act does not limit the number of public authorities in which the citizen can consistently file a complaint if the subordinate authority of his complaint not upheld. The decision of the Supreme state body that considered the complaint, if you disagree with him citizen may be appealed against only in court within the period stipulated by the legislation of Ukraine. At the same time the author notes that the current common procedure of administrative appeal, which is regulated by the Law of Ukraine «On appeals of citizens», provides that the right to appeal in administrative procedure has been given only to individuals. A detailed description of the procedure of administrative appeal of actions (inaction) and decisions, carried out (accepted) during granting of administrative services in the field of law enforcement. In this procedure the initiator of the complaint may be both physical and legal person of private law.

Key words: *legality, administrative appeal, administrative appeals process, an entity providing administrative services, public official, the subject of the proceedings on the complaint, the field of law enforcement.*

УДК 341.1:340.12:314.07

Ю.В. Чайковский

МИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В СВЕТЕ ВООРУЖЕННЫХ КОНФЛИКТОВ: ПРОБЛЕМА МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Рассматриваются международные стандарты регулирования миграционных процессов, сформированные на основании основных международных и региональных актов по правам мигрантов в современном мире. Указываются негативные и позитивные последствия миграции для государств и отдельной личности мигранта. Делается акцент на противоречии возможности выработки международных стандартов и нежелания государств расставаться или делиться суверенитетом в данной сфере с международными институтами.

Ключевые слова: *международная миграция, миграционное право, международный порядок, глобализация, международное сообщество, беженцы, вооруженные конфликты.*

Постановка проблемы. Миграция населения является одной из важнейших современных проблем народонаселения и рассматривается не только как простое механическое передвижение людей, а как сложный процесс,